

ULUSLARARASI TİCARET ve TAHKİM HUKUKU (HKS442)

AÜHF Lisans Programı 2017-2018 Eğitim ve Öğretim Yılı
(II. Dönem/Bahar, Seçimlik)

6. Hafta

Tahkim Hukukunun Kaynakları

UYARI: Bu notlar, AÜHF Uluslararası Ticaret ve Tahkim Hukuku dersini seçen öğrencilere çalışmalarında yardımcı olması için hazırlanmıştır. İzinsiz çoğaltılamaz ve ticarî amaçlarla kullanılamaz. Öğrencilerin derste başarılı olmaları için notlar tek başına yetersiz olup; derslere düzenli devam etmeleri kesinlikle önerilir.

Doç. Dr. Rifat ERTEN

Tahkim Hukukunun Kaynakları

➤ TARİHÇE (Yürürlükten kaldırılan düzenlemeler)

- Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (HUMK)

m. 516-536 (tahkime ilişkin hükümler): MTK yürürlüğe girene kadar, iç ve milletlerarası tahkime ilişkin genel hükümleri teşkil etmiştir. HUMK, 2011 yılında HMK ile yürürlükten kaldırılmıştır.

m. 537-545 (yabancı mahkeme kararlarının tenfizine ilişkin hükümler): Yabancı hakem kararlarının tenfizinde kıyasen uygulanmıştır.

- 2675 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun m. 43-45:

Yabancı hakem kararlarının tenfizine ilişkin hükümler içermektedir. 2675 sayılı MÖHUK 1982 yılından 2007 yılına kadar yürürlükte kalmıştır.

Tahkim Hukukunun Kaynakları

➤ POZİTİF DÜZENLEMELER

• Anayasa

- m. 59/son: *“Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”* (2011)
- m. 125/I, 2. cümle: *“Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların millî veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir.”* (1999)
- m. 155/II: *“Danıştay, ...kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek... ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir.”* (1999)

Tahkim Hukukunun Kaynakları

➤ POZİTİF DÜZENLEMELER

- Kanunî Düzenlemeler

- 2575 sayılı Danıştay Kanunu

- 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu

- 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun

- 4501 sayılı Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Başvurulması Halinde Uyulması Gereken İlkeler Dair Kanun

Buraya kadar olan düzenlemeler, yabancılik unsuru içeren milletlerarası tahkime ilişkin düzenlemelerdir.

Tahkim Hukukunun Kaynakları

- Kanunî Düzenlemeler (*devam*)
 - 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu (MTK) (2001)
Kanunun hazırlık çalışmaları
Milletlerarası ticarî tahkime ilişkin ilk genel düzenleme
Kanunun yapısı hakkında genel bilgi
 - 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu m. 3(e) (2003)
Yatırım tahkimine ilişkin olup; Anayasa Mahkemesi, iptali için yapılan başvuruyu reddetmiştir.

Tahkim Hukukunun Kaynakları

- Kanunî Düzenlemeler (*devam*)
 - 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun m. 60-63.
Yabancı hakem kararlarının tanınması ve tenfizine ilişkin hükümler.
 - 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 407-444 (2011)
 - 6570 sayılı İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu (2014)
Kanunla kurulmuş bir tahkim merkezidir.

Tahkim Hukukunun Kaynakları

- Diğer ulusal düzenlemeler

- Milletlerarası Tahkim Ücret Tarifesi Yönetmeliđi

- Milletlerarası Tahkim Ücret Tarifesi Hakkında Tebliđ (Aralık ayı)

Taraflar arasında hakemlerin ücretine dair bir anlaşma olmaması hâlinde, hakemin ya da hakem kurulu üyelerinin almaya hak kazandıkları ücretler, muhtemel durumlar göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.

Tahkim Hukukunun Kaynakları

- Milletlerarası Sözleşmeler

- 1968 tarihli Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözömlenmesi Hakkında Sözleşme (ICSID Sözleşmesi): Yatırım tahkimi uyuşmazlıklarını konu almaktadır. Türkiye 1988'de taraf olmuştur.
- Milletlerarası Ticarî Hakemlik Konusundaki 21 Nisan 1961 Tarihinde Avrupa – Cenevre Sözleşmesi (Avrupa-Cenevre Sözleşmesi)
- Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve İcrası Hakkındaki 10 Haziran 1958 Tarihli New York Sözleşmesi (New York Sözleşmesi)
- 2000 Enerji Şartı Anlaşması
- İki Taraflı Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Sözleşmeler (BITs, İTYA)
- İki taraflı adlî yardımlaşma anlaşmaları

Tahkim Hukukunun Kaynakları

➤ TAHKİME İLİŞKİN ÖNEMLİ METİNLERDEN BAZILARI

- Milletlerarası/Paris Ticaret Odası (MTO/ICC) Tahkim Kuralları (2012)
- 1976 (2012) UNCITRAL Tahkim Kuralları
- 1985 (2006) UNCITRAL Milletlerarası Ticari Tahkime Dair Model Kanun
- İstanbul Tahkim Merkezi Kuralları
- İstanbul Tahkim Merkezi Seri Tahkim Kuralları
- TOBB Tahkim Kuralları